

rijksuniversiteit
 groningen

Competentieprofiel orthopedagoog- generalist

*Competentiegericht opleiden in de
psychologische en pedagogische
vervolgopleidingen*

opleidingsinstituut

ppo-opleidingen.nl

Competentiegebied 1 Orthopedagogisch handelen

De OG kan orthopedagogische kennis, specifieke vaardigheden en professionele attitudes inzetten om een zorgverleningstraject te plannen, uit te voeren en te evalueren met als doel het optimaliseren van de ontwikkeling van het kind/de jongere/de volwassene in een afhankelijkheidssituatie.

- 1.1 De OG baseert haar orthopedagogisch handelen op kennis van handelings-gerichte diagnostiek en indicatiestelling, psychopathologie, groepsdynamica, systeemtheorie, leer- en cognitieve theorie. Dit betekent dat zij*:
 - 1.1.1 *waar mogelijk evidencebased werkt;*
 - 1.1.2 *waar mogelijk gebruik maakt van multidisciplinaire richtlijnen;*
 - 1.1.3 *gebruik maakt van diagnostische modellen en instrumenten.*
- 1.2 De OG formuleert op basis van een kritische en gestructureerde analyse een diagnostisch beeld van de opvoedings- en ontwikkelingssituatie. Dit betekent dat zij:
 - 1.2.1 *de hulpvraag/-vragen vaststelt in afstemming met de cliënt en het systeem;*
 - 1.2.2 *concreet de actuele (probleem)gedragingen van de cliënt en het systeem en de (probleem)interacties in de opvoedingssituatie beschrijft;*
 - 1.2.3 *indien mogelijk de door de richtlijn geadviseerde diagnostische instrumenten gebruikt;*
 - 1.2.4 *een onderbouwde, toetsbare en te onderzoeken hypothese formuleert over het ontstaan en in stand blijven van de hulpvraag, op basis van diagnostische modellen;*
 - 1.2.5 *bepaalt welke leden van het systeem zij op welk moment betreft in het diagnostisch proces.*
- 1.3 De OG stelt een behandelplan op, gebaseerd op de hypothese over het ontstaan en in stand blijven van de hulpvraag. Dit betekent dat zij:
 - 1.3.1 *de door de richtlijnen geadviseerde behandelprotocollen inzet en onderbouwd hier vanaf wijkt;*
 - 1.3.2 *haalbare doelen formuleert voor cliënt en systeem;*
 - 1.3.3 *vaststelt welke leden van het systeem welke behandeling en/of begeleiding gaan krijgen;*
 - 1.3.4 *haar kennis van de sociale kaart gebruikt bij de toebedeling van de zorg.*

*Waar zij/haar staat kan ook hij/zijn gelezen worden.

- 1.4 De OG ziet toe op de uitvoering en evaluatie van het behandelplan en stelt dit waar nodig bij. Dit betekent dat zij:
- 1.4.1 onderdelen van het behandelplan toebedeelt aan behandelaren en begeleiders inclusief zichzelf;*
 - 1.4.2 evaluaties van het behandelplan organiseert met alle betrokkenen;*
 - 1.4.3 de evaluatie gebruikt om het behandelplan te verbeteren.*
- 1.5 De OG betreft de cliënt en het systeem bij het orthopedagogisch proces. Dit betekent dat zij:
- 1.5.1 samenwerking in het cliëntsysteem stimuleert om te komen tot een integrale aanpak bij de behandeling/begeleiding.*

Competentiegebied 2 Communicatie

De OG communiceert op heldere en doeltreffende wijze, zowel (non-)verbaal als schriftelijk. Zij is gericht op een constructieve dialoog met de cliënt en het systeem en draagt zorg voor een verantwoorde gezamenlijke besluitvorming.

- 2.1 De OG hanteert adequate mondelinge en schriftelijke communicatievaardigheden. Dit betekent dat zij:
- 2.1.1 taalgebruik aanpast aan leeftijd, etnische, culturele, sociaaleconomische en juridische achtergrond en emotie van de cliënt en het systeem;*
 - 2.1.2 de regie over het gesprek houdt;*
 - 2.1.3 zelfstandig een cliëntendossier aanmaakt en bijhoudt over het orthopedagogisch handelen en hierbij effectief gebruik maakt van ICT-voorzieningen.*
- 2.2 De OG bouwt een effectieve behandel-/begeleidingsrelatie op met de cliënt en het systeem en onderhoudt deze. Dit betekent dat zij:
- 2.2.1 zich inleeft en betrokkenheid toont om vertrouwen te creëren;*
 - 2.2.2 gesprekstechnieken inzet die passen bij de fase van het proces van behandeling en begeleiding;*
 - 2.2.3 kan reflecteren op metacommunicatie en deze indien nodig kan beïnvloeden.*

- 2.3 De OG betreft de cliënt en het systeem actief bij de besluitvorming over het orthopedagogisch behandel- en begeleidingsproces. Dit betekent dat zij:
- 2.3.1 *actief luistert en verhelderende vragen stelt om de hulpvraag vanuit het perspectief van de cliënt en het systeem helder te krijgen;*
 - 2.3.2 *informatie over de uitkomsten van het diagnostisch proces bespreekt met de cliënt en het systeem en hen stimuleert om hierop te reageren;*
 - 2.3.3 *de cliënt en het systeem met betrekking tot behandel- en begeleidingsmogelijkheden adviseert en motiveert, en het keuzeproces begeleidt, waarbij zij rekening houdt met de uitvoerbaarheid;*
 - 2.3.4 *systematisch verifieert of de informatie goed is begrepen.*

Competentiegebied 3 Samenwerking

De OG kent de algemene structuur van de gezondheidszorg, het onderwijs, de maatschappelijke dienstverlening en de eigen organisatie. Zij draagt bij aan een netwerk van collega's en ketenpartners en maakt optimaal gebruik van beschikbare expertise.

- 3.1 De OG draagt bij aan effectieve (interdisciplinaire) samenwerking en ketenzorg. Dit betekent dat zij:
- 3.1.1 *actief participeert en zich in teamoverleg profileert als deskundige;*
 - 3.1.2 *duidelijk positie inneemt als regievoerder in de samenwerking met de ketenzorg;*
 - 3.1.3 *inzichten, ontwikkelingen en coördinatie tijdig afstemt met de betrokken professionals binnen de ketenzorg;*
 - 3.1.4 *optimaal gebruikmaakt van expertise binnen en buiten de eigen organisatie;*
 - 3.1.5 *in staat is de samenwerking in het team te optimaliseren.*
- 3.2 De OG past samenwerkingsvaardigheden doelgericht toe. Dit betekent dat zij:
- 3.2.1 *advies geeft en vraagt aan collega's;*
 - 3.2.2 *casemanagement uitvoert/zorgcoördinatie verricht;*
 - 3.2.3 *evenwichtig en constructief met conflictsituaties omgaat;*
 - 3.2.4 *transparante werkafspraken hanteert.*

3.3 De OG verwijst adequaat. Dit betekent dat zij:

- 3.3.1 beoordeelt wanneer verwijzing nodig is en doelgericht doorverwijst (vanuit de sociale kaart) naar de juiste professional of organisatie;*
- 3.3.2 verantwoordelijkheid neemt voor de informatieoverdracht bij een verwijzing;*
- 3.3.3 zorg draagt voor continuïteit van de zorg voor de cliënt en het systeem.*

Competentiegebied 4 Kennis en wetenschap

De OG kenmerkt zich door een continu streven naar optimalisatie van kennis en kunde in de orthopedagogiek. De OG volgt en beoordeelt structureel de wetenschappelijke ontwikkelingen in de orthopedagogiek en aanverwante wetenschappen en bevordert de eigen deskundigheid en die van degenen die bij het werkterrein zijn betrokken.

4.1 De OG streeft naar optimalisatie van de eigen kennis en kunde. Dit betekent dat zij:

- 4.1.1 de relevante wetenschappelijke ontwikkelingen en praktijkgerichte vak kennis in het eigen vakgebied via literatuur, congressen, symposia, enzovoort volgt.*

4.2 De OG betreft bij beslissingen en handelingen in de orthopedagogische praktijk het beschikbare wetenschappelijke bewijs. Dit betekent dat zij:

- 4.2.1 klinische problemen vertaalt in een onderzoekbare vraag;*
- 4.2.2 informatie uit diverse bronnen beoordeelt op betrouwbaarheid, kwaliteit, toepasbaarheid en relevantie en dit vertaalt naar de beroepspraktijk;*
- 4.2.3 wetenschappelijke inzichten op praktische toepasbaarheid weegt.*

4.3 De OG is in staat praktijkgestuurd onderzoek op te zetten, uit te voeren en te evalueren. Dit betekent dat zij:

- 4.3.1 een relevante probleemstelling formuleert;*
- 4.3.2 onderzoeksmethoden hanteert die passen bij de vraagstelling van het onderzoek en op verantwoorde wijze de dataverzameling uitvoert;*
- 4.3.3 op basis van de verzamelde data een antwoord formuleert op de vraagstelling;*
- 4.3.4 de kwaliteit van het onderzoek weegt;*
- 4.3.5 de uitkomsten van het onderzoek vertaalt naar consequenties voor de praktijk.*

- 4.4 De OG bevordert de verbreding van en ontwikkelt wetenschappelijke vakkennis. Dit betekent dat zij:
- 4.4.1 *bijdraagt aan onderzoek en/of landelijke visieontwikkeling gericht op de orthopedagogiek;*
 - 4.4.2 *de deskundigheid van collega's, andere professionals in het werkveld, cliënten en cliëntsystemen bevordert, bijvoorbeeld door scholing.*

Competentiegebied 5 Maatschappelijk handelen

De OG volgt maatschappelijke ontwikkelingen, herkent de impact hiervan op de opvoedings- en ontwikkelingssituatie en vertaalt dit naar verantwoorde hulpverlening in individueel en maatschappelijk opzicht.

- 5.1 De OG handelt op grond van wettelijke regelgeving en beroepscodes. Dit betekent dat zij:
- 5.1.1 *gebruik maakt van relevante wettelijke regelgeving, zoals de Wet BIG, de Wet Zorg en Dwang, WGBO, de Kwaliteitswet en de Wet bescherming persoonsgegevens;*
 - 5.1.2 *gebruik maakt van de beroepscodes van de NVO, tuchtrecht en juridische aansprakelijkheid.*
- 5.2 De OG handelt vanuit een maatschappelijk verantwoord bewustzijn. Dit betekent dat zij:
- 5.2.1 *zich bewust is van sociaaleconomische invloeden op orthopedagogische problematiek;*
 - 5.2.2 *bekend is met de opvoedings- en ontwikkelingsvraagstukken binnen het werkveld en de samenleving;*
 - 5.2.3 *inzicht geeft in en verantwoording aflegt over haar beroepsmatig handelen;*
 - 5.2.4 *om kan gaan met culturele en maatschappelijke verschillen ten aanzien van inzicht in opvoeding en ontwikkeling;*
 - 5.2.5 *misstanden in de zorg signaleert en hier adequaat mee omgaat.*

- 5.3 De OG bevordert de opvoeding en ontwikkeling van individuele cliënten en groepen cliënten. Dit betekent dat zij:
- 5.3.1 *bijdraagt aan preventie door voorlichting te geven over opvoeding en ontwikkeling;*
 - 5.3.2 *een bijdrage levert aan het maatschappelijke debat en beleid rondom de orthopedagogische zorgverlening;*
 - 5.3.3 *de maatschappelijke ontwikkelingen vertaalt naar beleidsadviezen op individueel, meso- en macroniveau;*
 - 5.3.4 *zorg draagt voor een goede toegankelijkheid van de zorg.*

Competentiegebied 6 Organisatie

De OG wendt haar invloed aan om de zorg voor cliënten te optimaliseren, met inachtneming van haar positie in een organisatie en de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien.

- 6.1 De OG draagt bij aan de ontwikkeling van de eigen organisatie voor doeltreffende zorgverlening, door bij te dragen aan de visie en strategie. Dit betekent dat zij:
- 6.1.1 *op de hoogte is van het Nederlandse gezondheidszorgsysteem en de positie van de eigen organisatie daarbinnen;*
 - 6.1.2 *de organisatie kent evenals de vanuit het management geformuleerde taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;*
 - 6.1.3 *beleid initieert ten behoeve van kwaliteitsverbetering binnen de organisatie;*
 - 6.1.4 *de effectiviteit van de zorgverleningstrajecten binnen de organisatie borgt.*
- 6.2 De OG maakt een bewuste en verantwoorde keuze in de inzet van middelen. Dit betekent dat zij:
- 6.2.1 *op grond van inzicht in de verschillende beschikbare gezondheidsvoorzieningen en financieringsstromen een doelmatige afweging maakt bij toewijzing van orthopedagogische behandeling en begeleiding.*

- 6.3 De OG maakt gebruik van informatietechnologie voor optimale zorg. Dit betekent dat zij:
- 6.3.1 *systematisch en adequaat een elektronisch dossier bijhoudt in de patiëntenzorg;*
 - 6.3.2 *waar nodig moderne informatietechnologie toepast ter ondersteuning van het proces van behandeling en begeleiding.*
- 6.4 De OG organiseert de eigen werkzaamheden op effectieve wijze. Dit betekent dat zij:
- 6.4.1 *overzicht heeft over al haar taken en verantwoordelijkheden;*
 - 6.4.2 *de juiste prioriteiten stelt en haar tijd daarnaar indeelt;*
 - 6.4.3 *op zorgvuldige wijze documentatie en informatie beheert, zoals cliëntgegevens of supervisieopnames.*

Competentiegebied 7 Professionaliteit

De OG handelt en reflecteert op basis van wetenschappelijke kennis en verbindt daaraan consequenties voor de verbetering van haar handelen (continu leerproces). De reflectie betreft zowel de contacten met de cliënt en zijn systeem als collega's/andere disciplines. De OG is zich bewust van de grenzen van de eigen competenties en handelt daarbinnen. Zij neemt verantwoordelijkheid voor haar handelen en bewaart de juiste balans tussen persoonlijke en professionele rollen. De OG weet daarnaast de eigen beroepsidentiteit naar de buitenwereld toe te profileren.

- 7.1 De OG demonstreert adequaat persoonlijk en interpersoonlijk gedrag. Dit betekent dat zij:
- 7.1.1 *een juiste balans handhaaft tussen professionele betrokkenheid en persoonlijke distantie;*
 - 7.1.2 *respectvol omgaat met intermenselijke verschillen in professionele relaties om effectief hulp te bieden;*
 - 7.1.3 *alert is op de veiligheid en het welbevinden van de cliënt en de omstandigheden waarin hij leeft.*

- 7.2 De OG reflecteert systematisch op het eigen functioneren om zichzelf te ontwikkelen en vakbekwaam te blijven. Dit betekent dat zij:
- 7.2.1 regelmatig reflecteert en feedback organiseert op de sterke en zwakke kanten van het eigen functioneren en dit vertaalt naar persoonlijke leerbehoeften;*
 - 7.2.2 planmatig aan deskundigheidsbevordering doet, zoals bij- en nascholing en intervisie en (wetenschappelijke) vak- en praktijkontwikkeling volgt.*
- 7.3 De OG kent en neemt haar verantwoordelijkheid. Dit betekent dat zij:
- 7.3.1 de grenzen kent van haar professionele en persoonlijke mogelijkheden;*
 - 7.3.2 tijdig en adequaat doorverwijst of hulp vraagt wanneer er professionele of persoonlijke grenzen zijn bereikt;*
 - 7.3.3 transparant is over haar handelen en indien gevraagd verantwoording aflegt;*
 - 7.3.4 in staat is om adequaat te handelen bij beroepsethische dilemma's en deze bespreekbaar maakt.*
- 7.4 De OG profileert zich als expert op het gebied van opvoeding en ontwikkeling. Dit betekent dat zij:
- 7.4.1 de beroepsidentiteit zowel binnen als buiten de organisatie zichtbaar maakt;*
 - 7.4.2 een visie heeft op haar eigen competenties ten opzichte van andere disciplines in de zorg, en haar positie daarnaar inneemt.*

Overzicht KBS-toetsen

Onderstaande tabel vat de verplichte en facultatieve KBS-toetsen samen.
Handleidingen en instructies staan beschreven in het toetsboek en op Nestor.

	Kenmerkende beroepssituaties	Verplicht	Facultatief
1	Eerste gesprek naar aanleiding van een zorgvraag van een ouder/beroepsofvoeder/leerkracht	X	
2	Voorzitten van interdisciplinair overleg/teamoverleg/stafvergadering/op overeenstemming gericht overleg/MDO	X	
3	Het opstellen van een behandelplan	X	
4	Mediatieve behandeling uitvoeren en evalueren via team/ouders/leerkrachten	X*	
5	Diagnostiek vormgeven en uitvoeren		X
6	(Nieuw) beleid implementeren/ter discussie stellen		X
7	Afstemmen behandeling/begeleiding met ketenpartners/andere samenwerkende instanties	X	
8	Uitvoeren van een state-of-the art cognitieve gedragstherapie	X*	
9	Monitoren van de uitvoering van een meldcode-traject / WZD-traject / ...		X
10	Uitvoeren van een praktijkgestuurd onderzoek		X
11	Uitvoeren van een state-of-the art systeemtherapie	X*	
12	Uitvoeren van een oplossingsgerichte begeleiding	X*	
13	Opleiding, onderwijs, training, voorlichting geven		X
14	Adequate dossiervoering		X
15	Uitkomsten diagnostiek toelichten aan ouders/team/leerkracht		X
16	Monitoren van een behandeling		X

*Van deze vier KBS-toetsen is het verplicht om er één te kiezen.

Toetstabel

Toetsvormen	Toetsing	Wie?	Jaar 1	Jaar 2
Kenmerkende beroepssituaties (KBS) toets Alle competentiegebieden	Ontwikkelingsgericht	PO/WB/SV	Min. 5x	Min. 5x
360° feedback Competentiegebieden: samenwerking, organisatie en professionaliteit	Ontwikkelingsgericht	Zie instructie	1x na ca. 6 maanden	1x na ca. 18 maanden
Referaat Competentiegebieden: kennis en wetenschap	Ontwikkelingsgericht	Zie instructie	1x	1x
Verslaglegging 1 en 3 en voortgangsgesprek (tussentijdse evaluatie) Alle competenties	Ontwikkelingsgericht	PO	Na 6 maanden	Na 18 maanden
Voortgang periode 1 en 3	Ontwikkelingsgericht	Hoofdopleider	Na 6 maanden	Na 18 maanden
Verslaglegging 2 en 4 incl. beoordeling praktijk (eindbeoordeling jaar 1/jaar 2) Alle competenties	Selectieve beoordeling	PO	Na 1 jaar	Na 2 jaar
Beoordeling overall Alle competenties	Selectieve beoordeling	Hoofdopleider	Na 1 jaar	Na 2 jaar

Bezoekadres Damsterplein 6, 9711 SX Groningen
Postadres Postbus 72, 9700 AB Groningen
t 050-3633000 **e** ppo@rug.nl

ppo-opleidingen.nl

opleidingsinstituut

